

tekst : ~~Dr~~ ~~Sc.~~ F. Nolf, ~~hmr~~ H. Verheye en G. Herman,
o met medewerking van B.V.C. W.- Vlaanderen : F. Boone, L. Content,
J. De Caluwé, A. Driessen, J. Haelters, G. Kinthaert, J.P. Kreps,
L G. Van der Schueren, R. Van Slambrouck en P. Verheye.

" STRANDGIDS : DE PANNE "

uitgegeven door de dienst voor toerisme De Panne.

Afmetingen : 100 x 195 mm ; 36 blz. ; kostprijs : 40 fr.

Dit aantrekkelijk boekje biedt ons op handig formaat en voor een prikje een overzicht van de aangespoelde fauna, die een natuur-
liefhebber op het strand van De Panne mag verwachten.

Na een voorwoord door burgemeester Versteete, behandelt de inleiding
de geschiedenis van kust en duinen in De Panne, de invloed van getij
of wind op strand en aanspoelsel en tenslotte de algemene kenmerken
van de schelpen in elke klasse van de Mollusca (uitgezonderd de
Scaphopoda). Daarna werden 28 verschillende schelpen op niet ge-
nummerde pagina's afgebeeld, met een beschrijving van familie, vorm,
kleur, grootte en voorkomen. Hierop volgen enkele andere strand-
vondsten zoals zeester, zeeklit, krab of goudkammetje. Elke pagina
biedt plaats aan één soort. Een register en een lijst van geraad-
pleegde werken sluiten het geheel af.

Met dit handig boekje heeft men duidelijk willen inspelen op een
nijpend tekort. De Belgische verzamelaar moet bij zijn exploraties
langs het 60 km lange noordzeestrand nog steeds beroep doen op het
onovertroffen Nederlands werkje van Bob Entrop : " Schelpen vinden
en herkennen ".

Helaas zijn we weerom een ontgoocheling rijker geworden.

De auteur (of auteurs ?), waarvan de naam ons ontbreekt, veronder-
stelt waarschijnlijk dat een doorsnee-verzamelaar op naieve en zelf-
genoegzame wijze zal slikken wat burgemeester R. Versteete in zijn
voorwoord 'verkoopt' als een mogelijke "bijdrage tot de betere
kennis van ons natuurlijk patrimonium".

Van een strandgids zou men mogen verwachten dat naast de volledige
fauna ook de flora wordt besproken en geïllustreerd.

Hier is geen plaats voor vogels, vissen, garnalen noch voor planten
en wieren.

We nemen aan dat men niet de bedoeling had alle mogelijke aange-
spoelde planten en dieren te vermelden, maar dan had men toch

minstens de titel mogen wijzigen : " Schelpengids " zou beter de lading hebben gedekt. Op die manier had men pagina's kunnen uitsparen waarop kriskras zeepeer, zeester, zeemuis naast krab, zeekof of eierkapsels worden afgebeeld. De vrijgekomen plaats had men gemakkelijk kunnen opvullen met de resterende schelpen die na storm op het strand van De Panne aanspoelen. Er komen slechts 28 van de ongeveer 70 werkelijk te vinden soorten in dit boekje voor. Daarenboven werd er geen enkele moeite ondernomen om dit gering aantal noch systematisch, noch alfabetisch te rangschikken.

Anderzijds wordt van enkele schelpen vermeld dat ze "vooral rond Oostende" of "tussen De Panne en Nieuwpoort" worden aangetroffen. Die overdreven ijver in het opzoekingswerk past hier evenmin. Aan de klasse van de Scaphopoda wordt achteloos voorbijgegaan. Zelfs de meest algemene en typische schelpen zoals Mysella bidentata, Spisula subtruncata, Spisula solida, Abra alba, Tabulina fabula, Littorina littorea, Crepidula fornicata, Euspira alderi blijken nu volledig weggewaaid zowel van het strand.. als uit de "Strandgids". Anderzijds merken we tot onze grote verbazing dat Aequipecten opercularis "af en toe", Laevicardium crassum "algemeen", Acanthocardia echinata ("losse kleppen") en Venus verrucosa ("regelmatig") de grof diepten hebben verlaten en regelmatig het strand van De Panne" bezoeken.

Bij de lectuur van dergelijke ongeloofwaardigheden fronsst men de wenkbrauwen. Het kan toch niet dat onze persoonlijke ervaring van tien jaar strandwandelen in De Panne in één oogwenk vernietigd wordt door de publicatie van deze strandgids.

Gelukkig is de verantwoordelijke auteur zo eerlijk ons een lijstje te bezorgen van zijn geraadpleegde werken. We hebben de indruk dat eerder lukraak wat schelpen heeft afgebeeld die toevallig in De Panne worden aangetroffen.

De lijst werd wellicht samengesteld aan de hand van de vermelde Nederlandse werken en bezorgt een volledig vals beeld van de fauna die een doorsnee schelpenverzamelaar na een winterstroom op het strand van De Panne in werkelijkheid mag verwachten.

De begeleidende tekst, die grotendeels gecopieerd werd, bewijst dat er meer tijd werd besteed aan de lectuur van gelijkaardige werken dan aan het onderzoek van strandvondsten en hun identifikatie.

Ter informatie van de verantwoordelijke willen we nog kwijt dat hij meer hulp had kunnen verwachten van de herwerkte derde druk (1972) van "Schelpen vinden en herkennen" door B. Entrop.

Wat het boekje in ergerlijke wijze ontsiert is het groot aantal fouten bij de identifikatie van de schelpen.

De soorten worden niet voorgesteld in systematische volgorde, de Latijnse namen worden niet gevolgd door de auteursnaam en de datum; sommige soorten worden foutief geïdentificeerd, foto's worden omgewisseld en op éénzelfde afbeelding bevinden zich soms twee verschillende schelpen, 2 gelijke kleppen of kleppen afkomstig van verschillende exemplaren worden meermaals samen afgebeeld.

Het is verwonderlijk dat het belangrijkste deel van deze "Strandgids" zo slorid^d werd uitgewerkt, met zo weinig respect voor het wetenschappelijk aspect, niettegenstaande de steun die de auteur vond in andere betrouwbare bronnen.

Een aangename verrassing zijn de duidelijke foto's waarbij de mollusken scherp afgebeeld zijn op een goed gekozen achtergrond. Storend zijn echter de harde schaduwen die nochtans de identificatie niet belemmeren en het ontbreken van de verhouding der afgebeelde schelpen tot de natuurlijke afmetingen.

Het is spijtig dat men in zo'n strandgids niet eindelijk de gelegenheid heeft benut om een vergelijking te maken, op éénzelfde foto, tussen levend gevonden exemplaren en de verweerde strandvondsten.

We sluiten deze bespreking af met een lijst van correcties, waarbij we alle identificaties hernemen. We leggen hierbij bewust de klemtoon op een korte positieve benadering en willen niet een uitvoerige opsomming geven van alle aanwezige fouten in een werkje waarvan we alleen het handig formaat en de democratische prijs zullen onthouden. Een verder doorgedreven analyse zou als het ware resulteren in een volledig herziene druk.

Lijst van correcties bij foto's, voorzien van kritische commentaar :

Fig. 1.: Angulus tenuis Da Costa, 1778 - Tere platschelp.

Links wordt de rechterklep van een *Macoma bathica* L., 1758 afgebeeld.

Fig. 2.: Barnea candida Linnaeus, 1758 - Witte boormossel.

Hier ontbreekt het accessorisch sluitstuk. De afgebeelde kleppen zijn afkomstig van twee verschillende exemplaren.

Fig. 3.: Acanthocardia echinata Linnaeus, 1758 - Gedoornde

hartschelp. De rechterklep is afwezig.

Fig. 4.: Cerastoderma edule Linnaeus, 1758 - Kokkel

De afgebeelde exemplaren zijn aangespoelde verweerde kleppen.

Fig. 5.: Pecten maximus Linnaeus, 1758

Deze soort wordt niet op het strand aangetroffen.
De afgebeelde klep op de foto is de rechterplep, zodat de linkerzijde hier ontbreekt.

Fig. 6.: Donax vittatus Da Costa, 1778 - Zaagje

De afgebeelde helften zijn twee linkerkleppen van verschillende exemplaren.

Fig. 7.: Het bovenste afgebeeld exemplaar is een juveniele vertegenwoordiger van Enis arcuatus Jeffreys, 1865 - grote zwaardschede. Het onderste afgebeeld exemplaar is een Ensis phaxoides van Urk, 1964 - Kleine zwaardschede. De beschrijving heeft betrekking op Ensis phaxoides.

Fig. 8.: Laevicardium crassum Gmelin, 1791 - Noorse hartschelp
De afgebeelde linkerklep is subfossiel. De rechterklep ontbreekt.

Fig. 9.: Macoma balthica Linnaeus, 1758 - Nonnetje

Fig.10.: Mactra cinerea Montagu, 1803 - Grote strandschelp
De afgebeelde kleppen zijn afkomstig van verschillende exemplaren.

Fig.11.: Mya truncata Linnaeus, 1758 - afgeknotte gaper
De afgebeelde individuen op de rechtse foto zijn twee losse kleppen van verschillende exemplaren.

Fig.12.: Mytilus edulis Linnaeus, 1758 - gewone mossel

Fig.13.: Petricola pholadiformis Lamarck, 1818

Fig.14.: Spisula solida Linnaeus, 1758 - Stevige strandschelp
Deze soort behoort tot de familie van de Mactridae. De vermelde identificatie "Scrobicularia plana" heeft betrekking op een schelp van de familie Scrobiculariidae en niet "Veneridae" zoals de begeleidende tekst ons wil leren.

Fig.15.: De afgebeelde schelp is een Venerupis pullastra Montagu 1803.

De samengevoegde kleppen zijn afkomstig van twee verschillende schelpen. De beschrijving stemt overeen met de niet-afgebeelde Spisula subtruncata Da Costa, 1778. Halfgeknotte strandschelp.

Fig.16.: Solen marginatus Pulteney, 1799 - Messchede

Fig.17.: Ensis arcuatus Jeffreys, 1865 - Grote zwaardschede.

Fig.18.: Venerupis pullastra Montagu, 1803 - Tapijtschelp
Slechts de linkerklep wordt geïllustreerd.

Fig.19.: Venus verrucosa Linnaeus, 1758 - Wrattige venusschelp
Deze soort wordt nooit op het strand aangetroffen.

- Fig.20.: Zirfaea crispata Linnaeus, 1758 - Ruwe boormossel
Alleen verweerde, aangespoelde likerkleppen worden afgebeeld.
- Fig.21.: Buccinum undatum : Linnaeus, 1758 - Wulk
- Fig.22.: Gibbula cineraria Linnaeus, 1758 - Asgrauwe tolhoren
- Fig.23.: Diodora apertura Montagu, 1803 - Sleutelgathoren
- Fig.24.: Patella vulgata Linnaeus, 1758 - Schaalhoren
- Fig.25.: Euspira catena Da Costa, 1778 - Tepelhoorn
Het linkse exemplaar is Euspira alderi Forbes, 1838
- Fig.26.: Nassarius reticulatus Linnaeus, 1758 - Gevlochten fuikhore
- Fig.27.: Epitonium clathrus Linnaeus, 1758 - Wenteltrap
Beide afgebeelde exemplaren zijn verweerd. Op het onderste exemplaar is de laatste omgang afgebroken.
- Fig.28.: Trivia monacha Da Costa, 1778 - Koffieboontje
- Fig.29.: Sepia officinalis Linnaeus, 1758 - Tienarmige inktvis
- Fig.30.: Asterias rubens (Linnaeus, 1758) - Zeester
- Fig.31.: Echinocardium cordatum (Pennant, 1777) - Zeeklit
- Fig.32.: Psammechinus miliaris (Gmelin) - Gewone zeeappel
- Fig.33.: Rhizostoma octopus (Linnaeus, 1788)
- Fig.34.: Aphrodita aculeata (Linnaeus, 1761) - Fluwelen zeemuï
- Fig.35.: Arenicola marina (Linnaeus, 1758) - Zeepier
- Fig.36.: Balanus balanoides (Linnaeus, 1766) - Zeepok
- Fig.37.: foto links : eierkapsels van Raja montagui - Rog of van Vleet (?)
foto rechts : eierkapsels van Buccinum undatum - Wulk
- Fig.38.: Cancer pagurus Linnaeus, 1758 - Noordzeekrab
afgebeeld ex:
strandkrab!
Deze krab is op het strand niet te vinden. Waarom heeft men de gewone zwemkrab "Macropipus holsatus (Fabricius, 1798)" en de gewone strandkrab "Carcinus maenas (Linnaeus, 1758)" niet afgebeeld ?
- Fig.39.: Pectinaria (Lagis) koreni Malmgren, 1865 die na revisie moet vervangen worden door : Cistena cylindraria
- Fig.40.: Pomatoceros triqueter (Linnaeus, 1758)

Opmerking : als algemene regel mag gesteld worden dat de namen, vermeld als synoniemen, liefst niet als dusdanig betrouwd worden. Commentaar hierbij zou ons helaas te ver leiden.